

Київський університет імені Бориса Грінченка
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка

БОРИС ГРІНЧЕНКО — ВІДОМИЙ І НЕВІДОМИЙ

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції
(IX щорічні Грінченківські читання)

9 грудня 2016 року
м. Київ

Київ — 2017

УДК 37.017(092)
ББК 74.03(4Укр)-8
Г85

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 3 від 23.03.2017 р.)

За загальною редакцією
В.О. Огнев'юка, Н.М. Віннікової, О.В. Єременко, А.І. Мовчун

Борис Грінченко — відомий і невідомий : матер. Всеукр.
Г85 наук. конференції (ІХ щорічні Грінченківські читання), 9 груд.
2016 р., м. Київ / за заг. ред. В.О. Огнев'юка, Н.М. Віннікової,
О.В. Єременко, А.І. Мовчун. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка,
2017. — 164 с.

У виданні публікуються матеріали Всеукраїнської наукової конференції (ІХ щорічні Грінченківські читання), яка відбулася 9 грудня 2016 року. У дослідженнях грінченкознавців розглядаються різні аспекти наукової та художньої спадщини Б.Д. Грінченка, висвітлюються його ідеї в контексті сучасних освітніх та громадських проблем.

Для широкого загалу читачів.

УДК 37.017(092)
ББК 74.03(4Укр)-8

© Автори публікацій, 2017

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017

ЗМІСТ

НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

<i>Мовчун Антоніна. Невідомий Борис Грінченко: з нових архівних досліджень</i>	3
--	---

РОЗДІЛ I. ПОСТАТЬ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Й УКРАЇНСЬКИЙ ОСВІТНЬО-ГРОМАДСЬКИЙ РУХ

<i>Салата Оксана. Творчість Бориса Грінченка у свідомості українців у роки Другої світової війни</i>	19
<i>Яременко Василь. Народна пісня як етнографічне джерело</i>	26
<i>Стамбол Ігор. Творчі та особисті взаємини Івана Липи із родиною Грінченків</i>	39
<i>Погребняк Інга. Код театру в епістолярній дискусії Бориса Грінченка та Марка Кропивницького</i>	48
<i>Олещенко Тетяна. Борис Грінченко як популяризатор творчості Ганни Барвінок</i>	53
<i>Хитра Наталія. Образ школи та концепція народної освіти у творчості Бориса Грінченка</i>	61
<i>Морозова Тетяна. Українська освітня парадигма в поглядах Бориса Грінченка</i>	68

РОЗДІЛ II. ХУДОЖНЯ ТА НАУКОВА СПАДЩИНА БОРИСА ГРІНЧЕНКА: ПОТРЕБА РЕІНТЕРПРЕТАЦІЇ

<i>Горбонос Ольга. Жанрова парадигма літературних казок Бориса Грінченка: художньо-прагматичний аспект</i>	77
--	----

<i>Тищенко Оксана</i> . Б.Д. Грінченко та «Словарь української мови» в архівній картотеці та «Російсько-українському словнику» за редакцією А.Ю. Кримського та С.О. Єфремова	84
<i>Ренчка Інна</i> . Ідеологізація та деідеологізація тлумачень суспільно-політичної лексики у словниках української мови	94
<i>Бурко Ольга</i> . Українські народні казки у виданнях Бориса Грінченка як вікно у світ фольклору слов'янських культур	105
<i>Матвійчук Оксана, Кузьменко Галина</i> . Ілюстратори книжкових видань Бориса Грінченка	118
<i>Поздрань Юлія</i> . Спадкоємність лексикографічних традицій (на матеріалі «Словаря української мови» за редакцією Б.Д. Грінченка і «Російсько-українського словника» за редакцією А.Ю. Кримського та С.О. Єфремова)	128
<i>Сандрович Тетяна</i> . Ідея української літератури в полеміці Бориса Грінченка та Михайла Драгоманова	136
<i>Яковлева Ірина</i> . Гендерна самоідентифікація автора у поезіях Бориса та Марії Грінченків (на прикладі двох рукописних віршів)	149

УДК 75.056:821.161.2 Грінченко

Матвійчук Оксана,

доцент кафедри

методики суспільно-гуманітарної освіти та виховання

Інституту післядипломної педагогічної освіти

Київського університету ім. Б. Грінченка,

кандидат педагогічних наук

Кузьменко Галина,

доцент кафедри образотворчого мистецтва

Інституту мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат педагогічних наук

ІЛЮСТРАТОРИ КНИЖКОВИХ ВИДАНЬ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

У статті досліджено та проаналізовано життєвий та творчий шлях ілюстраторів книжкових видань Б. Грінченка. Представлено фотографії відомих художників, які в різні роки ілюстрували його твори. З'ясовано, що Борис Грінченко надавав великого значення ілюструванню книг та часописів для дітей.

Ключові слова: ілюстрації, художники-ілюстратори, твори Б. Грінченка.

Загальноновизнаними фактами життєвого та творчого шляху Бориса Грінченка стали його любов до книги, до своїх учнів, бажання виховувати їх на скарбах духовного багатства. Педагог, письменник, громадський діяч Б. Грінченко наголошував на тому, що книга повинна бути пройнята ідеалами добра, правди, краси й гуманізму, виокремлюючи власне місію дитячої книжки — систематично впливати на душу дитини з метою її виховання, формування моральних якостей, він також дбав про те, щоб книжка мала бездоганний вигляд, була гарно оформлена. Відчуті цінність літературного змісту і форми, зорієнтувати у змісті книжки, пояснити читачу текст наочними образами допомагає один із важливих елементів книги — ілюстрація — різновид мистецтва графіки, призначення якого образне пояснення та розкриття змісту літературного твору [3, 69].

Як правило, для ілюстрації обираються епізоди, що найповніше розкривають зміст тексту або окремих фрагментів літературного твору.

У словарі української мови Бориса Грінченка термін «ілюструвати» тлумачиться як створювати до тексту малюнки, що супроводжують виклад, пояснюють зміст твору. Ілюструвати — означає наочно пояснювати, розкривати, підтверджувати що-небудь за допомогою малюнків чи інших прикладів [4].

Ілюстрації поділяють на: полосні (в полосу набору у верстці), напівполосні (частина сторінки), розворотні (розташовані на двох сторінках), заставки (розміщені на початку частини або глави книги, у верхній частині сторінки), кінцівки (малюнки в кінці глави, розділу або усієї книжки), оборочні (невеликий малюнок, оточений текстом).

Заставки і кінцівки можуть бути орнаментальними. Орнамент — прикраса, візерунок, побудований на ритмічному чергуванні елементів, які композиційно можуть утворювати орнаментований ряд [3, 125]. Використаний як елемент оформлення книги орнамент має враховувати стильові ознаки загального художнього оформлення видання, відповідати характеру описаної в літературному творі епохи, національним особливостям народу, про який йдеться у творі.

Основними елементами, які формують книгу у єдиний ансамбль, надають їй особливого декоративно-емоційного звучання, є: формат книги, який залежить від функціональних особливостей видання (кишенькове чи подарункове, кабінетна книга, довідник тощо), фактура, текстура і тон паперу, шрифт, пропорційні співвідношення (самого видання і набірної смуги, полів книжкової сторінки тощо), засоби візуального розчленування тексту (абзацні відступи, ініціали, орнаментальні прикраси, шрифтові та кольорові виділення тощо), колонтитули, колонійки, ілюстрації. До елементів оформлення книги належать також палітурка і суперобкладинка.

Коментуючи доцільність подання у дитячих книгах та часописах ілюстрацій, Б. Грінченко зазначав, що ілюстрація допомагає глибше зрозуміти зміст твору. У книзі та журналі не може бути випадкових ілюстрацій, так само, як і випадкового тексту. Ілюстрації мають бути правдивими та художньо виконаними, бо погана ілюстрація тільки заплутає дитину. Ілюстрацій не повинно бути занадто багато, оскільки дитина відволікатиметься на них і не сприйме належним чином зміст твору [2].

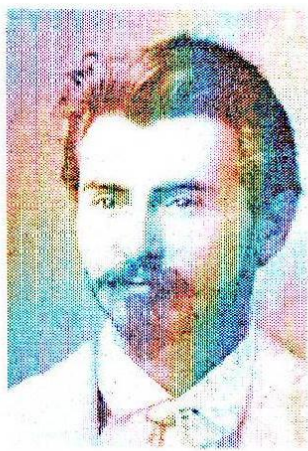
Твори Бориса Грінченка ілюстрували відомі митці, зокрема: В. Боковня, О. Губарєв, Г. Дін, М. Дмитренко, В. Євдокименко, В. Єрмоленко, Г. Журновська, В. Зельдіс, Г. Коваленко, І. Крашевський, В. Кричевський, Б. Крюков, П. Лапін, Н. Мудрик-Мриц, Ю. Михайлів, К. Музика, Б. Назаренко, М. Пшінка, О. Сластіон, Н. Соболев, С. Соколов, М. Стороженко, О. Федько, І. Філонов, К. Щепкіна та ін.

Дослідження в галузі ілюстрування книжки є актуальним в сучасних умовах культурного відродження України. Тому ілюстрації до літературних творів Б. Грінченка видаються надзвичайно цікавим та евристично перспективним матеріалом, дослідження якого дозволяє розкрити зміст та джерело тих чи інших художньо-стилістичних видозмін у творчості видатних художників-ілюстраторів. Тема, пов'язана з дослідженням творчих здобутків художників-ілюстраторів літературної спадщини Бориса Грінченка, є не дуже дослідженою, тому вважаємо за доцільне виявити та проаналізувати життєвий та творчий шлях митців, які здійснювали оформлення книг Бориса Грінченка.

Варто відмітити роботу студентки, випускниці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (2012 р.) Є.О. Медведської «Творчість Бориса Грінченка в ілюстраціях українських художників-графіків», науковий керівник — Г.В. Кузьменко. Дана робота отримала II місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук (галузь мистецтвознавство, м. Луганськ, 2012 р.) Даній проблематиці присвячена стаття Т.Л. Кормакової, викладача-методиста Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка «Літературна спадщина Бориса Грінченка у сучасній українській графіці» [1]. Зокрема, автор зазначає, що письменник Борис Грінченко випускав рукописні журнали та збірки, клопотав перед цензурою про видання української періодики. Під впливом письменника художник М. Самокиш одним із перших українських графіків звернув увагу на ілюстрацію та художнє оздоблення книги, збагативши видання елементами національного орнаменту. Саме таке оформлення з'явилося у перших виданнях Бориса Грінченка.

Досить часто ілюстрації до книжок створюються у співдружності письменника і художника. У творчості Бориса Грінченка дещо навпаки, художники створювали до його творів ілюстрації під впливом змісту самих творів, або, як Василь Кричевський, — під впливом свого першого вчителя, Бориса Грінченка, який у 1884–1885 рр. працював у школі села Нижня Сироватка, нині Сумської області. У Вікіпедії зазначається, що у 1864 році школа була реформована в початкове народне училище. В училищі працювало 3 вчителі, навчалось 120 дітей, не тільки місцевих, але і з інших сіл. Завідувачем і вчителем в училищі у 1884–1885 роках працював Борис Дмитрович Грінченко. Саме тут народилась його донька Настя. У цей період у школі навчався Василь Кричевський, який від свого вчителя, Бориса Дмитровича, вперше почув Кобзареве слово, яке зоріло для всесвітньо відомого митця протягом десятиліть твор-

чого життя. Шевченкіана ж Василя Кричевського вражає мистецькими обширами й новаторством.

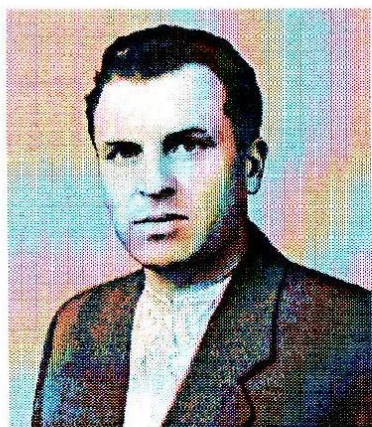

Василь Кричевський (1873–1952) — український архітектор, художник, графік, заслужений діяч мистецтв, професор, член правління Спілки архітекторів України, доктор мистецтвознавчих наук (1939), заслужений діяч мистецтв (1940). Оформив обкладинку до книги Бориса Грінченка «Соняшний промінь», яка вийшла у Києві 1919 р. у видавництві «Всеукраїнський кооперативний видавничий союз», і обкладинку до видання «Твори» (1931 р.) у видавництві «Рух». Оформлення книг вирізняється яскравою індивідуальною манерою Кричевського-графіка, вірністю народним художнім принципам

Український художник, ілюстратор дитячих книг («Колобок», «Сірко», «Вовк, Собака і Кіт» та ін.) **Петро Лапін** (1887–1937) проілюстрував оповідання Бориса Грінченка «Хата», «Підпал» (видавництво «Рух», 1927 р.).

У 1930 році для видавництва «Культура» художник **Г. Дін** розробив обкладинку, фронтиспис та шість сторінкових ілюстрацій до оповідання Бориса Грінченка «Хлопець, що боровся з морем».

1962 року український художник-графік **Іван Філонов** (1917–1983) проілюстрував оповідання Б. Грінченка «*Ксеня*». Працюючи у галузі станкової та книжкової графіки, художник є автором ілюстрацій до творів М. Коцюбинського (1948), П. Мирного (1954, 1956), С. Васильченка (1961) та інших українських письменників, виконав серію офортів до творів Т. Шевченка (1961–1964). І. Філонов — автор численних екслібрисів. Представлений у Луганському художньому музеї.

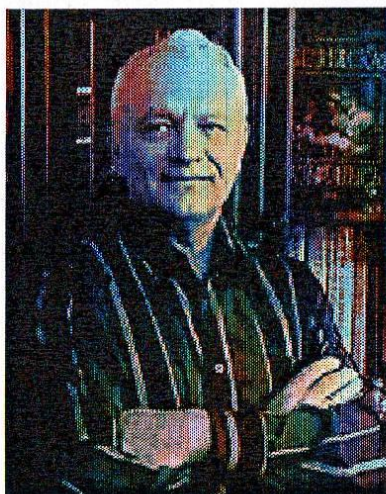

До творчості Бориса Грінченка звертався і відомий художник у галузі книжкової графіки **Василь Євдокіменко** (1925–2005), який у 1950–1993 роках плідно працював у київських видавництвах «Молодь», «Веселка», «Дніпро», «Радянська школа» та московському «Детгиз» (видавництві «Дитяча література»). Василь Євдокіменко — учасник багатьох мистецьких виставок — проілюстрував твори «Зачарована

Десна» О. Довженка (1957), «Що б з мене було» А. Тесленка (1961), «Малим про великого Тараса» О. Іваненко (1963), «Чайка» (1965) і «Талан» (1970) С. Васильченка, «Деревій» (1971) і «Климко» (1981) Г. Тютюнника, «Кликали маму» П. Грабовського (1976), «Чіпка» П. Мирного (1979), «Ялинка» М. Коцюбинського (1984), «Казки народів СРСР» (1987), «Казки» М. Вовчка (1988). Проілюстрував книги Бориса Грінченка «Кавуни» (1985 р.), «Украла» (1988 р.), «Зернятка» (1989 р.).

Ніна Мудрик-Мриц (1927–1996) — українська поетеса, видавець, художниця в галузі книжкової графіки. Є авторкою більш ніж 14 книжок для дітей та молоді, серед яких найвідомішими є книги поезії «По ягідки», «Намистечко», «Соняшні казки» та прози «Веселковий рушник», «Легенди» та ін. Працювала в дитячих журналах «Готуйсь» та «Веселка». Була членом об'єднання літераторів Козуб. Проілюструвала твір Бориса Грінченка «Олеся» (Торонто, Вінніпег: Об'єднання працівників літератури для дітей і молоді, 1977 р.)

Збірки творів Бориса Грінченка «Казки» (1990) і «Лесь, преславний гайдамака» (1991) проілюстрували художники видавництва «Веселка» **Ганна Журновська і Костянтин Музика**. Художникам вдалось яскраво передати самобутні риси української культури та побуту, тим самим доповнити образну характеристику персонажів, збагатити життєвий та художній досвід маленьких читачів.

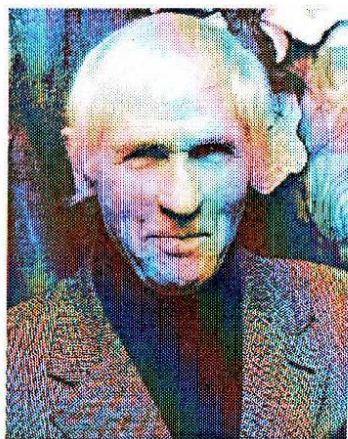
Художник, ілюстратор книг, генеральний директор видавництва «Аврора» **Віктор Боковня** народився 9 квітня 1946 р. в Україні; майстер російської карикатури, багато років співпрацював з журналом «Крокодил»; відомий ілюстратор дитячих книг: «Телефон» К. Чуковського, «Крокодил Гена і Чебурашка», Е. Успенського, «Пригоди капітана Врунгеля» А. Некрасова. Проілюстрував збірку «Веселі пригоди, оповідання, казки» у якій є твори Бориса Грінченка (Київ: Веселка, 1985 р.)

Російський художник-графік **Сергій Соколов** створював ілюстрації та оформляв обкладинки для багатьох московських видавництв: «Молода гвардія», «Правда», «Дитяча література» (Детгиз), «Діамант». Серед його робіт були малюнки до класичних творів, зокрема повісті

Івана Тургенєва «Степовий король Лір», творів науково-фантастичного жанру, зокрема роману Віктора Суханова «Аватар», збірки оповідань Олександра Тесленка «Випробування добром». 1961 р. С. Соколов проілюстрував романи Б. Грінченка «Серед темної ночі» і «Під тихими вербами», які були перекладені російською мовою і надруковані «Государственным издательством художественной литературы» (Москва).

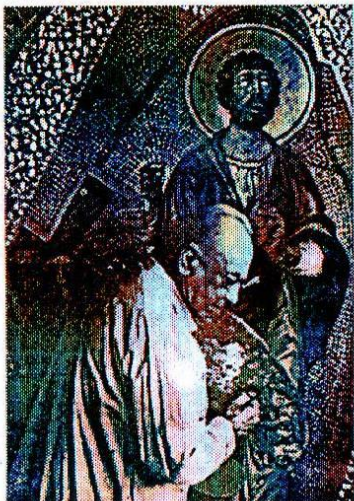
Долучився до ілюстрування творів Бориса Грінченка, зокрема казки у віршах «Два морози» (Київ: Друкарня В.П. Бондаренка та П.Ф. Гніздовського, 1914 р.), художник-символіст, поет, пам'яткоохоронець та мистецтвознавець, видатний діяч української культури **Юхим Михайлів** (1885–1935). Ним було підготовлено студії «Гончарна кераміка на Україні», «Ткачування на Україні». Перу митця належать спомини про Г. Нарбута і монографії про О. Мурашка, М. Жука та Л. Позена.

Микола Стороженко (1928–2015 р.) — народний художник України, живописець, графік, дійсний член Національної академії мистецтв України, професор Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, лауреат Державної премії України імені Тараса Шевченка.

Стороженко був одним із перших серед тих, хто втілював у художніх творах образи видатних діячів науки і культури України, про творчість і діяльність яких замовчували за часів Радянського Союзу: Максима Березовського, Петра Могили, Феофана Прокоповича, Григорія Сковороди та інших. Працював у галузі станкового і монументально-декоративного живопису, книжкової графіки. Ілюстрував оповідання Є. Гуцала «Олень Август» (1965), драматичну поему Лесі Українки «У катакомбах» (1970), повість М. Стельмаха «Гуси-лебеді» (1971), «Фата моргана» М. Коцюбинського (1977), «Болгарські народні казки» (1979), «Українські народні казки» (1981–1985). 1969 р. художник проілюстрував оповідання Б. Грінченка «Дзвоник» — одного з найдраматичніших оповідань письменника.

Іван Крашевський — художник з Чернігівщини, який підтримував товариські стосунки з Іллею Юхимовичем Репіним, разом із **Григорієм Коваленком** проілюстрував обкладинку до книги Бориса Грінченка «Думи кобзарські» (1897). Праворуч внизу підпис: Грінченко Б. Каталог музею українських древностей В. Тарновського. — Т. 2. — Чернігов, 1900. Зберігається видання у Чернігівському художньому музеї в розділі «Каталог творів Івана Крашевського».

Михайло Дмитренко (1908–1997 р.) — видатний український майстер станкового і монументального малярства (переважно у галузі сакрального мистецтва), художник-графік, історик мистецтв. У головній каплиці міста Люрд (Франція) у вівтарі України прихожан зустрічає запрестольна ікона «Богородиця з дитям» роботи М. Дмитренка. У музеї Інституту св. Климентія в Римі перебуває велична ікона пензля М. Дмитренка «Свята Ольга, княгиня Руси-України». Захоплений творами Б. Грінченка 1960 р. М. Дмитренко проілюстрував уривок з оповідання Бориса Грінченка «Ксеня» — (Малі заблуди), (Торонто: журнал «Веселка»)

Відомий графік, етнограф, мистецтвознавець, педагог, громадський діяч **Опанас Сластіон** (1855–1933) після закінчення петербурзької Академії мистецтв жив і у Києві, і на Волині, і на Чернігівщині. Серед найзначніших здобутків художника варто назвати серію ілюстрацій до поеми Т. Шевченка «Гайдамаки» (1885), літографії до альбому «Старовина українська і запорізька». У якості архітектора О. Сластіон спроектував низку сільських, громадських та курортних будівель, серед яких набули широкого втілення земські школи з яскраво вираженими національними рисами, заснував мистецький музей, zorganizував селянську капелу бандуристів ім. Т. Шевченка. Художник проілюстрував читанку «Вінок», видану в Києві 1911 року, у яку ввійшло чимало творів Б. Грінченка.

1991 року художниця *Катерина Щепкіна* представила власне трактування літературних образів роману Б. Грінченка «Під тихими вербами», виданого київським видавництвом «Радянська школа».

Багато років попрацював у дитячому видавництві «Веселка» народний художник України *Микола Пшінка*. Серед багатьох оформлених художником видань є збірка творів Б. Грінченка «До тих, що зостануться», видана у 1993 році. На палітурці книги М. Пшінка зобразив Бориса Грінченка в образі свого сучасника.

1918 року видавництвом «Поступ» було розроблено книгу Бориса Грінченка «Розум та почування у живої тварі» з художнім оформленням *В. Зельдіса*, яку було відтворено 1994 року у київському видавництві «Богдана».

Художник *Н. Соболев* проілюстрував оповідання Бориса Грінченка «Сестриця Галя» («Книгоспілка», 1930 р.)

У Київському видавництві «Дитвидав» у 1958 році вийшло оповідання Бориса Грінченка «Без хліба» з ілюстраціями *О. Губарева*.

Художнє оформлення збірки Бориса Грінченка «Поезії, повісті, оповідання» здійснив *Б. Назаренко* (К.: Наукова думка, 2002 р.).

До творчості Бориса Грінченка звертаються і сучасні юні художники. Зокрема, у 2011 році вийшла книга «Твори Бориса Грінченка з ілюстраціями юних художників» (упоряд. Н.В. Павленко. — Верхньодніпровськ; Дніпровець, 2014 р.) [5].

2014 року у приміщенні Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка відкрилась виставка творчих робіт студентів спеціальностей «Образотворче мистецтво» і «Дизайн» з символічною назвою «Творчими стежками Бориса Грінченка». Виставка стала одним із заходів «Грінченківської декади», присвяченої черговій річниці видатного педагога, етнографа, письменника, діяча культури Бориса Дмитровича Грінченка. В експозиції були представлені ілюстрації до байок, казок та поетичних творів Грінченка, а також плакати та колажі, присвячені життю та творчості славетного українця.

Окрім цього, в рамках проведення «Грінченківської декади», студенти I курсу напряму підготовки «Образотворче мистецтво» організували та провели для школярів Печерського і Дарницького районів міста

Києва мистецький проект, присвячений ознайомленню учнів із творчістю Бориса Грінченка. Спеціально для зустрічі зі школярами студенти підготували цікаву відеопрезентацію про життя і творчу спадщину Б. Грінченка, натхненно читали його вірші та уривки з творів, які він присвятив дітям. Проте найбільший інтерес в учнів та вчителів викликали студентські ілюстрації до творів нашого видатного співвітчизника, які вони виконали у свій вільний час і наприкінці зустрічі подарували у київські школи.

Таким чином, варто відзначити, що кожен художник-ілюстратор, спираючись на відтворену письменником дійсність, збагачує літературний матеріал власним життєвим досвідом, власними асоціаціями, особистим ставленням до твору. Саме у виборі найважливішого, з точки зору ілюстратора, й визначається творча індивідуальність художника, світогляд та його тенденційність. Це пояснює стилістичну різнохарактерність трактування творів Бориса Грінченка в ілюстраціях різних митців.

Тема даного дослідження вичерпана не повністю, багато славетних імен художників-ілюстраторів літературної спадщини письменника з часом буде представлено на сторінках різних видань, тому вже сьогодні виникла потреба розпочати створювати каталог ілюстрацій до творів Бориса Грінченка, активного видавця української книжки.

ДЖЕРЕЛА

1. Кормакова Т.Л. Літературна спадщина Бориса Грінченка у сучасній українській графіці // Матеріали VII щорічних Грінченківських читань. — 9 грудня 2014 р. — К. — С. 134–148.
2. Одінцева М.І. Борис Грінченко про журнал для дітей [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2181>
3. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник / А.М. Пасічний. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2003. — 216 с.
4. Словарь української мови [упорядкував Борис Грінченко] [Електронний ресурс]. — Режим доступу :
5. Твори Бориса Грінченка з ілюстраціями юних художників : твори / упоряд. Н.В. Павленко. — Верхньодніпровськ : Дніпровець, 2014. — 48 с.

Исследован и проанализирован жизненный и творческий путь иллюстраторов книжных изданий Б. Гринченко. Представлены фотографии известных художников, которые в разные годы иллюстрировали произведения Б. Гринченко. Выяснено, что Борис Гринченко придавал большое значение иллюстрированию книг и журналов для детей.

Ключевые слова: *иллюстрации, художники-иллюстраторы, произведения Б. Гринченко.*

The article investigates and analyses the life and creative way of illustrators of Borys Grinchenko's books. It is presented photos of famous artists who illustrated Borys Grinchenko's works in different years. It is found out that Borys Grinchenko paid much attention to illustration of books and children's magazines.

Key words: *illustrations, artists-illustrators, Borys Grinchenko's works.*